UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nauicula siue speculum fatuoru[m] Prestantissimi sacraru[m] literaru[m]

Geiler von Kaysersberg, Johannes

Argentorati, 24. Jan. 1513

22 Fortunato[rum] (Gluck narren) Nole. Gaudere sup[er] p[ro]speritate t[empora]liu[m]: tristari irro[n]nabi[lite]r de aduersis. Hec secu[n]da nola facit spe[ci]alem turbam die palmarum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-70346

Visual Library

cadauer occultauerat/illud extendẽs aq̄lam inuoluit. Cui auicula im
properans aiebat: Modo plus valet mihi viſus meus ⁊ paupertas
mea/q̄ nullã vidit nec accepit p̄dam/q̄ȝ viſus ⁊ potẽtia tua tibi miſer=
rima. Tu iactaſti te videre neruos ⁊ q̄cq̄d in cadauere erat: q̄re ğ ſtul
tiſſima aucupẽ nõ videbas/nec rete caucbas: Melius fuiſſet tibi q̄
nihil de p̄da vidiſſes. Reſpicit hec parabola ſapiẽtes huiꝰ mũdi: qui
credũt ſe oĩa videre/ꝑ ſupbiã elati in altũ volãtes/ſup alios q̄s ↄtẽnũt
⁊ deſpiciũt euolãt in altũ/cũ nolis tñ fatuitatũ ſuaꝝ/q̄s q̄tiũt nolint/
velint: ſicq̄ȝ noſcunt̃ in pedibꝫ ſuoꝝ affectuũ/in q̄bꝫ hñt nolas. Iactã=
tes ſcire q̄cq̄d in negocijs latet: ⁊ oẽm viã ꝑ quã p̄dam cape pñt ⁊ lu= L
crari/diligẽter intuent̃. Sed miſeri diabolũ nõ vidẽt q̄ eis inſidiatur/
nec pcti rete quo inuoluunt̃ ⁊ ad penas inferni ducunt̃: q̄bꝫ vtiq̄ȝ me=
lius eſſet q̄ ceci nihil circa hmõi viderent. Siq̄dem fortaſſe (vt ait ſal
uator) ſi ceci eſſent pctm̄ non haberent: nũc aũt q̄ȝ vident/pctm̄ eoꝝ
manet. Ecce ſapia hec falſa mũdi facitq̄ peccati rete capiunt̃/⁊ ab au
cupe ↄp̄hendũt̃ diabolo in nouiſſimis. Erit ⁊ tũc nimiꝝ q̄ a puis aui
culis deridebũt̃: auiculꝰ iq̄ȝ illis q̄s h̃ deriſerãt paupes ⁊ ↄtẽpſerãt ꝓt
ſuã in mũdanis rebꝫ ſimplicitatẽ/deceperũtq̄ȝ. Forſitã dubitas: audi
Sapiẽtẽ teſtẽ: Tũc ſtabunt iuſti in magna ↄſtãtia aduerſus eos q̄ ſe
anguſtiauerũt. Sapientie.v. Improperantes ſcȝ ⁊ oſtendentes eis q̄
modo ſapientia huius mundi ſtulticia eſt apud deum.j.Coꝝ.iij. Et
q̄uo dicẽtes ſe eſſe ſapiẽtes ſtulti facti ſunt. Rom̄.j. Rogemus dñm.

Dñica.iiij. Letare. xxv. Martij.

Feſtum Annunciationis.

Stultoꝝ infinitus eſt numerus. Eccs.j. Euangelium.

VIceſimaſecũda turma eſt fortunatoꝝ (Glück narrẽ) Qui
gaudent irrõnabilr̃ ſup ꝓſperis/aut triſtant̃ ſup aduerſis
euentibꝫ. Et igit̃ cognoſcunt̃ duabꝫ nolis/ſm q̄ duo ſunt
gña fortune.ſ. diffortuniũ ⁊ euforuniũ (Bock glück vnd
guot gluck.

Prima nola eſt: gaudere ſup ꝓſperitate tpalium. Affixa eſt hec no
la in dextra aure: ⁊ ſub ſe habet nolas centũ viginti ⁊ duas/ſm.ſ. mul
titudinẽ coꝝ fortuitoꝝ de q̄bꝫ ſolẽt hoĩes gaudere. Quas nolas eme=
re ſi volueris/vadito ad Franciſcũ Petrarchã: ⁊ eas illic venales re M
peries in p̄ma pte officine de remedijs vtriuſq̄ȝ fortune. Sȝ ais: Mi
ra res/hos fatuos eſſe dicis q̄ gaudent ſup bona fortuna: Nunq̄d ho=
die dies eſt boni nũcij fortune maxime: qua nunciatũ eſt ꝑ angelum
Marie/q̄ȝ eſſet mater dei futura/⁊ deus eſſet futurus homo: Quod
magis euforuniũ poterat euenire Marie/⁊ quod toti generi huma=
no: Nullũ plane. Sed ⁊ hodie nouus inchoat annus ſm ↄputum ro=
mane curie: quo die incipiũt annũ. M.cccc.xcviij. quẽ nos die circũ=

ciſionis incepimus. Nonne ſi gauiſi fuerimus hodie/ſignū erit fatui-
tatis? Poꝛro dn̄ica eſt in medio q̄drageſime: in qua ꝑ totū oꝛbē in in
troitu miſſe canit᷑ Letare: ⁊ offertoꝛiū Letatus ſum in his q̄ dicta ſūt
mihi: ⁊ in euāgelio letū legit᷑ ꝯuiuiū factum a dn̄o in deſerto/ vbi eos
pauit panibꝰ ⁊ piſcibꝰ. Sed ⁊ in leticie ſignū papa circūfert hodie ro-
ſam/ ⁊ eam alicui p̄ncipū donat ⁊ mittit. Eſt ne igit᷑ ſignū ſtulticie gau
dere ⁊ letari/ ſe ecce ꝯformando? Non frater. Ego de vanis/ tu de ve-
ris v̄ba facis: digna ſunt hec gaudio ⁊ leticia/ illa v̄o nō: qꝛ vana. Sꝫ
q̄uo vana? ⁊ de q̄bꝰ loq̄ris foꝛtuitis bonis? De illis de q̄bus regulari-
N ter ſe iactare ſolet. Sed inq̄s: Nō puto vana de q̄bꝰ gaudeo ⁊ exulto.
Dic q̄ſo q̄ ſunt ꝑticularitꝰ/ vt iudicare poſſimꝰ ſi nō digna nolis (ſchel
meſſig)? Multa ſunt vt dixiſti: ſed pauca recenſebo.
i Gaudeo ⁊ de ꝯuiuijs glorioꝛ ⁊ lauta educatōe/ cum populo hodie
ſedente in feno: ꝑ turmas centenas ⁊ quinquagenas vtiqꝫ lautiſſime
comedentes: qꝛ piſces ⁊ panes ſapidiſſimos ⁊ ego quotidie ſplendide
⁊ in ꝯuiuijs comedo. Nunq̄d ideo fatuꝰ ſum ⁊ nolā habeo? Vtiqꝫ no
lam. Quid putas qꝛ lautiſſime educaris? Multū tibi hoc videt᷑: ſed
parum eſt/ eritqꝫ mox nihil. An ideo magis tibi q̄ꝫ duro agricole ver-
mes parcent: an cibo mollioꝛe veſceret᷑ auidius? Non iocoꝛ tecum/ nec
te terreo. Scis (etſi foꝛte diſſimules) te illi ꝯuiuio ꝑparatā eſcam: ⁊ foꝛ
te iam cene tp̄s inſtaret: certe aūt iam longius abeſſe nō poſſe. Nam et
breuis eſt lux/ famelicaqꝫ ꝯuiue/ ⁊ q̄ menſam inſtruit impigra: q̄d tibi
2 nūc lauticie iſte ꝓfuture ſint videris. Sed ꝯuiuijs glorioꝛ: ꝯuiuijs
vaco. Pulchꝛ̄ tibi ſtudiū elegiſti: q̄d huic guſtui ꝯueniat/ q̄d illi/ q̄bꝰ
aut ꝯpeſcenda fames ferculis aut irritāda ſalſamētis. En p̄claraꝫ vti
lemqꝫ philoſophie ꝑtem: q̄s p̄mus/ q̄d ſecūdus/ ⁊ q̄s tertius ingratuꝫ
ſtomachū cibꝰ p̄mat: q̄s vini fumus cerebꝛo gratioꝛes nebulas effun
3 dat: ſi nō hec nola fatui/ neſcio q̄d ſit nola. Sed gaudio qꝛ populus
me amat/ fauet/ ⁊ honoꝛat: ſicut turba magna Chꝛiſtum hodie hono-
rauit quam pauit: ꝙ itaqꝫ populus me amat exulto. Subſiſte Pau
lulū/ mox oderit. Populus q̄ Chꝛ̄m honoꝛauit/ mox eum moꝛti tra-
didit. Si placet extenſius dicere/ vide ꝑte p̄ma Franciſcū capi. xciiij.
4 A p̄ncipibꝰ amoꝛ/ ⁊ regum amicitias q̄ſiui: roſam a papa accipe me-
O rui: magnoꝝ amicus ſum. Mira res/ hoīm vera amicitia rara eſt: tu
tibi regum fingis amicitias/ quos foꝛtune ſplendoꝛ/ tumoꝛqꝫ animi oī
5 um imparium ꝯtemptoꝛes facit. Vxoꝛem habeo/ v̄ginem caſtam/
pudicam/ fecundam/ piam/ fidam/ foꝛmoſam/ ⁊ facūdam/ etiā ſi cū an-
gelo loq̄ deberet/ ne dicam Marie v̄gini ſimilē. Mirus auceps coꝛ-
nicem cādidam inueniſti. ex Franciſco cap. lxv. adde q̄ placuerint.
6 Filios ꝓcreauit mihi/ nati filij/ ꝯcepit. Mirꝝ ꝙ non dicis altiſſimi fi
lium q̄ erit magnus: nati ſunt tibi filij/ geminatū malū pondusqꝫ do-
A meſticum. Cognata eſt Heliſabet: habet amicos ⁊ ego multos/ pa-

trem ⁊ fratres. O nola. Nondū puto patrimoniū diuiſiſtis: tunc erū
pet iniquitas: igne aurum/auro animus ꝓbari ſolet: magna ſepe que
videt̃ par paucillū auri ſi adhibeas/lis erit ⁊c. Ex Franciſco dialogo
lxxxiiij. Et qd amplius: multa talia cētum ⁊.xxij. vt ſupra dixi. Sꝫ g
in vnum omnia ↄgero/omnia ad volūtatem eueniūt: celū pendet ple-
num vellis ⁊ nolis. Si fugarem fortunā ꝑ anticam/ꝑ poſticam redi-
ret: mihi euenit ſicut de Policrate legit̃ apud Valeriū lib. vj. q cum
omnia ei ꝓſpere ſuccederent/ꝓiecit anulū ſibi charꝫ in mare/ vt aliqd
aduerſi ex eius pateret̃ carentia. Atq piſcatorꝫ nō longe poſt piſcē grā
dem capiēs/eūdem regi Policrati dono dedit: in quo cū exenteraret̃
anulus hic fuit reptus. Plane ſic mihi contigit/omia ad nutum eue
niunt ſicut illi regi. Sed nunqd nouiſti/qd etiam illi regi in fine ↄti-
git? Hoc quod cruci fuit affixus ⁊ turpiſſima morte punitus. Sic ex P
trema gaudij occupat luctus. Noli frater gaudere de illis de qbꝫ po
tius triſtandum eſt. Gaudes de eo quod eſt certiſſimū damnatōnis
eterne ſignū: ↄtinuus ſucceſſus rerꝫ temporaliū (ait Gregorius) eter
ne damnatōis eſt indicium. Exemplū diues ille hoſpes de quo ſugit
beatus Gregorius notum omibꝫ: et habes in ſpeculo tuo: ſed Au-
guſtinus allegat̃/falſo tamen. Gaudes quia in nauicula ſedens/per
fluuium voluptatū deſcendis in mare amarꝫ ⁊ mortuū/nedum cor-
poris ſed anime: o q̄ꝫ horrendū ⁊ fatuum gaudiū hoc eſt. Gaudes de
eo quod te prorſus excecat: vt que grauia ſunt crimia minime noſcas
ſed omnia tibi leuia videnẗ. Et cui ↄparabo hominē in voluptate vi-
uētē? Ei q trahit grauiſſimā ratem/etiam ↄtra impetum aque: quam
(ſi in terra iaceret) decem trahere nequirent. Sic in aquis delitiarum
trahimus ratem grādem peccatorꝫ: que nobis facilis/tamen difficili-
ma ⁊ grauiſſima apparebit/cū ad littus poſt mortē inuenti fuerimus
Tunc videbimus quia ponderoſius eſt peccatū vnū mortale q̄ꝫ tota
terra: ſiqdem hec hoiem ad infernū ſupprimere non poteſt/hoc autem
mox. vide in ſumma p̄dicātiū. S.v.xj. Noli te ↄmittere fortune o fra-
ter: plane al's deciperis eo modo quo fur: de quo ꝑ ſimilitudinē legi-
mus: quia cum attentaret nocte ad lunam furari/paterfamilias cum
hoc intelligeret vxori ſecum in lecto cubanti ait: Dum ego iunior eſſeꝫ
ſolebam dicere carmen/ad quod omnes q erant in domo cum obdor
mirent/ v̄tute eiuſdem carminis ꝑ radium lune me dimittebam: q et
ſuſtentabat me. Hoc audiens fur carmen quod audierat recitauit: in
ceperatqꝫ hoſpes ficte ſtertere cum vxore: fur g̃ ſentiens vt putabat car
minis illius efficaciā/attentabat etiā ſe ꝑ caminū ſuffultus radio de-
mittere: quo facto cecidit ⁊ crura fregit/dep̄henſuſqꝫ digna patiebat̃.
Sic ſic plane fiet tibi/q fortune radijs inniteris qbꝫ alijs ſe adiutos fu Q
iſſe iactāt: aut tu te poſſe facere fingis ⁊ ſomnias. vide in ſumma p̄di-
cātiū. S.iij.xiij. Sꝫ qd agā: peribo ne cū fortuna mea cū ſum ſine tri

hu'atiōe: audi me: apphēdi diſciplinā (vt ait Dauid) ſi deus tibi nō
infert/ tu tibi inferto: q̄re tibi vgam. Caſtiga corpus ieiunijs/ vigilijs/
peregrinatōibꝫ/ cilicijs ꝛc̄. Caſtiga res elemoſynis: caſtiga animū deo
ꝑ orōnem/ meditatōem ꝛc̄. tibi ꝑ paſſionū repiſſionē: primo ꝑ ꝯpaſſi-
onem/ ſi tu nō habes paſſionē: ꝛ ꝑ remiſſionē iniuriaꝝ: pfecto nō ꝑua
hec afflictio. Rogemus.

Feria. ij. poſt Letare. xxvi. Martij.

Stultoꝝ infinitus eſt numerus. Eccľs. j. Euangelium.

Jceſimatertia turma eſt: inutil'r ſollicitoꝝ (Sorg narren)
v j Dico āt notāter iutil'r: qꝛ ſunt q̄ nō ſūt fatui ꝛ tū ſolliciti: qꝛ
non inutil'r/ ſed vtil'r. Sunt ḡ duplices ſolliciti. Primi ſol-
liciti ſunt vtiliter: hi ſunt q̄ ſpēalem hn̄t ſollicitudinē circa
j deum/ ſe ꝛ ꝓximū. Circa deū ſolliciti ſunt/ quatenus eum ſemꝑ ha-
beant ꝑ oculis. ſ. iuxta eius mandata oīa opa ſua exercentes/ meditan
tes: ſed ꝛ orātes. Jtaqꝫ ſolliciti ſunt ſtare in ꝯſpectu eius ſꝑ/ ſicut ſer-
R uus an̄ dn̄m: quaten⁹ ad nutū ei⁹ oīa fiant. Non ſunt hi fatui: qꝛ poti-
orem ꝑtem ꝛ veꝝ bonū qđ de⁹ req̄rit ab hoīe amplectunꝭ. Michee. vj
Sollicitū. ſ. ambulare cū deo tuo. Ad hāc ſollicitudinē hortaꝭ Pau-
lus Roma. xij. Sollicitudine nō pigri/ ſpū feruētes/ dn̄o ſeruiētes. Ze-
z lum hunc feruētē oñdit Jeſus in euāgelio hodie. Sunt ſolliciti circa
ſeipſos/ cauēdo ab inſidijs diaboli inſtar auicule māducātis ſꝑ timidi
ꝛ circūſpecti oculatiqꝫ: ꝛ cuſtodiēdo ſenſus ſuos ꝛ tp̄s nō ꝑdēdo. Ju-
betꝭ h̄ Deut. iiij. Cuſtodi temetipm̄ ꝛ aīam tuā ſollicite. Vadūt hi iu-
xta ꝯſiliū ſapiētis ad formicā/ vt ſibi ꝓuideāt in eſtate gratie dū ſol lu-
cet/ ꝛ tp̄s laboris eſt/ q̄ habeāt in hyeme mortis. ſ. merita bonoꝝ opeꝝ
(wer nit gablet ſo die brem zablet/ der laufft im winter mit einem ſeyl
3 vnd fragt/ hat yemant hew feyl) Sunt ſolliciti erga ꝓximū/ eidē ſa-
lutaria aīe adminiſtrātes/ reputātes eos (quēadmodū ꝛ vere ſunt) mē-
bra ſui corpis. Et ideo ſic̄ vnū mēbꝝ ꝑ alio ſollicitū eſt ad iuuādū/ ſic
ꝛ ipi alꝭ alterutꝝ ſeruiūt: ſm̄ qđ Apl's. j. Coꝝ. xij. docet. Jtē ꝛ Ephe.
iiij. Solliciti ſeruare vnitatē ſpūs in vinculo pacis. Hec ſollicitudo
maxime ſpectat ad ꝑlatos/ vt ꝑ ſubditis ſollicitenꝭ: in ſpūalibꝫ ꝑcipue
ꝛ in tp̄alibꝫ. Ve noſtre tēpeſtatis/ in qua nemo aīas ſed burſas curat.
Nemo der ſelen/ aber der ſeckel fere oēs/ ꝛ nō aīe/ niſi inq̄ſtū reſpicit
burſam. Hoc eſt: vitia anime nō corrigunꝭ/ niſi vt burſa impleaꝭ. Ro-
ma. xij. Qui ꝑeſt in ſollicitudine ꝛc̄. Sic ꝛ pater circa filios. Sic To-
bias cū filius nō rediret/ ꝑ eo ſollicitus erat. Sūt q̄ paꝝ curāt ſalutē
S familie ſue/ ꝑcipue miniſtroꝝ ꝛ ancillaꝝ/ etiā q̄ videnꝭ deuoti:cia (di-
cūt) ꝯmittā correctōem ei⁹ alteri. Sed q̄d ſi ſic ꝛ ali⁹ dicet/ ꝛ terti⁹ ꝛ q̄r-
tus: q̄ fit vt a nullo erudiaꝭ: immo ſi a te q̄ videris reputat⁹ correptus
nō fuerit/ ſed diſſimulāter ꝑteritus/ nunq̄ȝ alioꝝ minus reputatoꝝ di-